

PODPORA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A CESTOVNÍHO RUCHU DOBROVOLNÝM SVAZKEM OBCÍ

Pavla Varvažovská, Jana Sobotková

ÚVOD

V posledních letech se čím dál více rozvíjí spolupráce obcí v různých formách. Spolupráce obcí umožňuje snadnější a účinnější dosažení potřebných výsledků, protože v řadě případů není možné bez spolupráce dosáhnout cíle. Hlavním důvodem pro spolupráci je snadnější dosažení finanční podpory ať už s fondů Evropské unie nebo z fondů České republiky. Čerpání finančních prostředků je mnohem efektivnější, protože peníze získané z těchto zdrojů se nerozdrobují a lze tak snadněji docílit výsledků, které by jinak byly nad rámec možností jednotlivých obcí. V konečném důsledku dochází při sdružování obcí i k vedlejším efektům, jako jsou nové pracovní příležitosti, z čehož následně plyne posilování sociální a ekonomické stability regionů. Další nespornou výhodou spolupráce dotčených obcí je pak možnost řešení společných problémů včetně plánování rozvoje a to zejména díky managementu rozvoje, jež je výkonným článkem daného svazku obcí. V současné době je plánování obcí spojeno s trvale udržitelným rozvojem, který se vztahuje k životnímu prostředí, cestovnímu ruchu, sociálním a ekonomickým otázkám. Za ideální řešení se považuje, když trvalý rozvoj zahrnuje sociální, ekologické, ekonomické i kulturní otázky řešení.

1. CÍL A METODIKA

Cílem příspěvku je zjistit, jak mikroregiony fungují ve své spolupráci, jakým způsobem se rozvíjí s ohledem na životní prostředí a cestovní ruch. Na základě teoretických východisek byly stanoveny výzkumné otázky: do jaké míry ovlivňuje fungování manažera mikroregionu počet úspěšně zrealizovaných projektu členských obcí v mikroregionu, jak se daří rozvíjet cestovní ruch s ohledem na životní prostředí; zjistit vnímání členství obce v mikroregionu mezi občany. K naplnění

vytyčeného cíle bylo provedeno kvalitativní i kvantitativní terénní šetření ve vybraných regionech. Odpovědi občanů ohledně spolupráce obcí byly následně vyhodnoceny pomocí vhodných statistických metod.

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Spolupráce obcí tak především vyplývá z potřeby řešit problémy, z možnosti pouze omezených zdrojů a v neposlední řadě z předpokladů aktérů k řešení jednotlivých typů problémů. Participace a spolupráce jsou pojmy, které se čím dál častěji objevují ve sféře spravování veřejných věcí na všech úrovních. Jedním z důležitých předpokladů spolupráce je postoj místních autorit k veřejné participaci. Lokální instituce mohou hrát důležitou roli v podporování spolupráce mezi aktéry a dosahování společných cílů. Veřejná participace se tak stává jedním z hlavních předpokladů regionálního plánování (Raagma, 2002).

Fenomén spolupráce obcí se tak stává důležitým faktorem rozvoje a většinou se předpokládá, že k rozvoji přispívá taková spolupráce, která je účelná a efektivní a má pozitivní dopad na rozvoj daného území. Faktory spolupráce můžeme rozumět činitele, vlivy či prvky, které jsou obsaženy v procesech spolupráce a působí na jejich fungování. Efektivitu můžeme zjednodušeně označit jako vztah mezi vstupy a výstupy organizační činnosti, který souvisí s prostředky a způsoby realizace činnosti (Winkler, 2001).

Mikroregion je chápán především jako dobrovolný svazek obcí. Tedy právnická osoba ustanovená v souladu s § 49 až 53 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Vzniká pro územně ucelenou oblast vymezenou přirozenými přírodními, technickými nebo historickými hranicemi nebo pojíci

prvky. V obecné formě se jedná o spádové území, které využívává principu soudržnosti, kde více obcí propojuje a provazuje své zájmy a záměry jednotlivých akcí a aktivit s cílem vymezení a realizování žádoucích změn ve všech obcích nebo části obcí takto vymezeného území (Labouková et al., 2009).

Úlohou mikroregionů je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, jejich iniciační činnost v oblasti řešení mikroregionálních problémů a definování mikroregionálních programů a aktivit a jejich účast na realizaci regionálních programů. Pro identifikaci potřeb, určení směrů rozvoje, rozvojových aktivit a strategické rozhodování zpracovávají mikroregiony rozvojové strategie. Plánování na úrovni mikroregionů je nejčastěji plánování strategické, a to zejména v podobě přípravy programů rozvoje svazků obcí. Strategický plán představuje nejen klíčový nástroj rozvoje území, ale současně i platformu pro komunikaci rozhodujících účastníků sociálního a ekonomického rozvoje (Perlín & Bičík 2006). V současné době je plánování obcí spojeno s trvale udržitelným rozvojem, který se vztahuje k životnímu prostředí a také k sociálním a ekonomickým otázkám. Podle Evropské úmluvy o krajině (Rada Evropy, 2000) a UNESCO Univerzální prohlášení o kulturní rozmanitosti (UNESCO, 2001), by měl trvalý rozvoj zahrnovat sociální, ekologické, ekonomické a kulturní řešení (Heldak & Raszka 2011). Strategický plán obcí nebo venkovských mikroregionů je možné chápat jako soubor postupných konkrétních kroků, které respektují limity využití přírodního prostředí a které povedou ke zlepšení sociálně ekonomického prostředí v celém řešeném území.

3. TERÉNNÍ ŠETŘENÍ

Kvalitativní šetření proběhlo ve dvou mikroregionech Karlovarského kraje. Šetření se uskutečnilo pomocí polostandardizovaných rozhovorů v lednu a únoru 2013 s 21 starosty a manažerkou mikroregionu Krušné hory – západ a 9 představiteli ze Svazku měst a obcí Kraslicko a jeho předsedou. Kvantitativní sběr

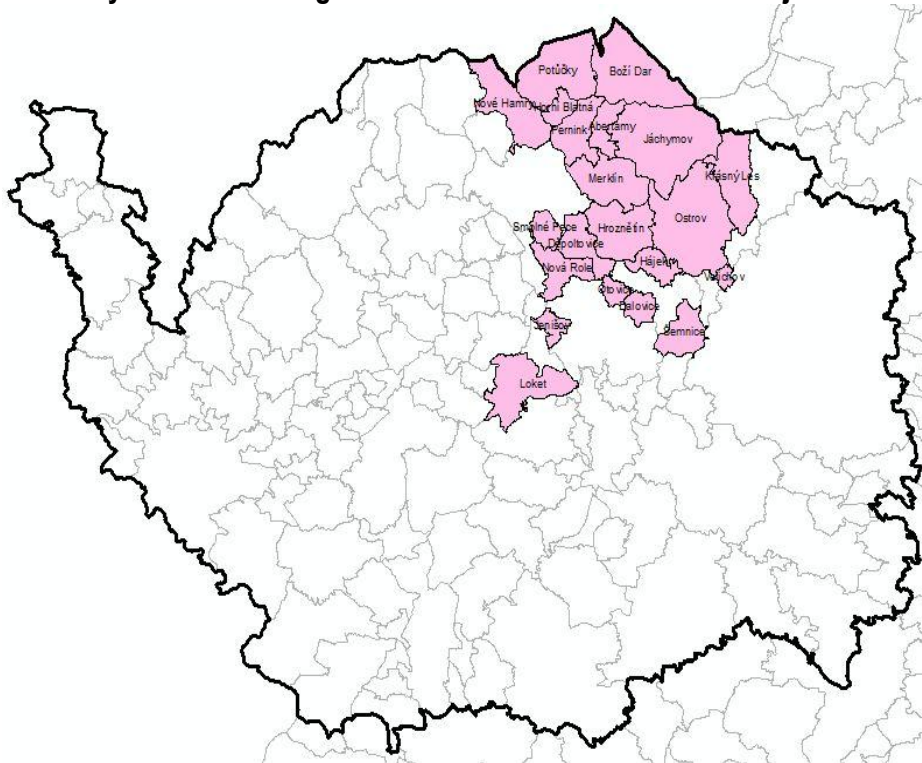
dat proběhl v lednu a únoru 2013 mezi občany žijících na území mikroregionů. Výstupy sběru informací dotazníkového šetření popisuje výsledek odpovědí, prováděný ve všech členských obcích mikroregionu. Celkem bylo dotazováno 240 obyvatel starších 15 let.

3.1. Sdružení Krušné hory – západ (KHZ)

Sdružení (obr. 1) bylo založeno v červnu 1994 seskupením osmi obcí za účelem propagace cestovního ruchu, kultury, sportu a vzdělávání. K datu 1. 6. 2008 bylo sdružení zaregistrováno na ČSÚ, jako svazek obcí podle zákona o obcích, aby sdružení bylo umožněno čerpat dotace z Evropských fondů. Sdružení Krušné hory – západ má k datu 31. 12. 2011 evidováno celkem 40 598 obyvatel o rozloze sdruženého území 41 593 hektarů.

Mikroregion eviduje všechny věkové kategorie obyvatel a v posledních letech se projevuje spíše nepatrný příliv obyvatel, což se dá vysvětlit zvýšeným zájmem o bydlení na venkově, hlavně pro výstavbu vlastního bydlení. Postupem času se k obci připojily další obce až na současných platných 19 členů (Sdružení Krušné hory – západ, 2000). V řešeném území mikroregionu je možno rozlišit dva hlavní typy oblastí cestovního ruchu. Na jedné straně jsou to centra cestovního ruchu - města s nabídkou, kulturněhistorických památek a řadou sportovně-rekreačních, kulturních a zábavných zařízení a služeb (Ostrov, Jáchymov, Nová Role, Locket). Tato města mají zároveň předpoklady pro to, aby svůj potenciál v cestovním ruchu v budoucnosti znásobila. Druhým typem oblastí jsou rozsáhlé krajinné prostory orientované spíše na nabídku sportovně-rekreačních a relaxačních aktivit v podobě sjezdovek, běžeckých tratí, cyklostezek, a naučných stezek, pěší turistiky a v posledních letech i čím dál více populárnější kiteboarding. Konkrétní řešení dopravy musí být vždy koordinováno s rozvojem pracovních příležitostí, rozvojem a stabilizací sídelní struktury a rozvojem rekreace a cestovního ruchu ve vybraných oblastech. To vše s ohledem na ochranu přírody a krajiny.

Obr. 1: Vymezení mikroregionu KHZ v rámci Karlovarského kraje

Zdroj: <http://arcgis.kr-karlovarsky.cz/mikroregiony/>

3.2. Sdružení Krušné hory – západ (KHZ)

Mikroregion Kraslicko (obr. 2) vznikl v listopadu 1995 a prvotním podnětem bylo řešení problémů kolem Městské nemocnice v Kraslicích. Později bylo nutné řešit nelehkou dopravní situaci v budoucím mikroregionu nebo otázku reformy státní správy. V roce 1995 se datuje počátek vzniku svazku, nicméně oficiální datum v seznamu registrace je 11. 1. 2002. Kraslicko má k datu 31. 12. 2011 evidováno celkem 14 114 obyvatel o rozloze sdruženého území 28 342 hektarů. Od vzniku až po současnost jsou členy sdružení shodné obce, v průběhu činnosti o připojení k svazku neprojevila žádná obec ani město z okolí (Svazek měst a obcí Kraslicko, 2012).

Hlavním podnětem ke vzniku sdružení však byla možnost vstupu do Euregia Egrensis. Jedná se o sdružení, které podporuje přeshraniční spolupráci mezi českým a německým územím. Zeměpisná poloha pro tento typ spolupráce je v případě tohoto svazku ideální. Dalším důvodem byla větší možnost získat dotace z fondů Evropské unie, snadnější

spolupráce s německými partnery při rozvoji kulturních vztahů a turistiky a také lepší koordinace projektů jednotlivých obcí. Toto jsou největší výhody tzv. mikroregionu, který se stal vzorem pro vznik všech dalších sdružení obcí v sokolovském okrese.

Předmětem činnosti mikroregionu je především koordinace a rozvoj cestovního ruchu na území obcí Svazku, ke kterému vybízí, krásná příroda a ideální podmínky pro zimní sporty. Zajišťování skládkování tuhého domovního odpadu, správa vodovodní a kanalizační sítě, společná dohoda o hrazení systémů veřejné dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území a společné pořádání kulturních akcí.

3.3. Realizace projektů

Všechny sdružené obce KHZ se s naprostou samozřejmostí shodly na tom, že funkce manažera mikroregionu je nenahraditelnou součástí jejich svazku a nelitují peněz, kterých vynakládají na tuto zřízenou funkci. Dle mínění starostů by se měl manažer mikroregionu zabývat především těmito činnostmi:

zajišťováním činností a administrativy ohledně projektů, vyhledáváním vhodných dotačních titulů, propojováním spoluprací mezi obcemi, zastupováním mikroregionu navenek, aktualizací rozvojových dokumentů, výběrem vhodných dodavatelů energií, souhrnem činností pro zlepšení života ve sdružených obcích. Kvalita práce manažera se nejvíce odráží na počtu zrealizovaných projektů. V každé obci se nachází nějaký projekt, který byl zrealizován na základě fungování mikroregionu. Nejčastější důvody volby projektu představitelé uvádějí finanční dopad pro obec, potřeby a zájem občanů, udržitelnost a náklady na budoucí provoz. Mikroregion čerpal z poměrně velké škály dotačních titulů na realizaci svých projektů (OPŽP, SFŽP, SZIF, SFDI, ROP, CÍL 3, PRV-MZe ČR, Krajské dotace). Při přípravě projektů se obce nejvíce potýkaly s předfinancováním projektu, složitostí pravidel a administrativními záležitostmi. Přijaté dotace v návaznosti na rozpočet za rok 2013 jsou uvedeny v tabulce 1. K nenaplnění rozpočtu došlo z důvodu neúhrady členských příspěvků od Města Nová Role, Města Horní Blatná a Obce Šemnice. Po provedené revizi úhrad byly obcím zaslány výzvy k úhradám, ty byly prováděny postupně v 1. pololetí roku 2014. Náklady sdružení KHZ byly ve výši 1 164 456,61 Kč, výnosy ve výši 1 312 206,74 – hospodářský výsledek za rok 2013 je zisk ve výši 147 750,13 Kč. Při realizaci projektů se starostové nejčastěji musejí vypořádat

se zdlouhavou administrativou, dodržením koncepce projektu a záležitostmi majetkového vypořádání (vlastnictví pozemku). Tři obce vypověděly, že se nesetkaly s žádnými problémy. Manažerka se s odpověďmi starostů v otázkách tohoto tématu ztotožňuje.

Mikroregion Kraslicko nemá zřízenou funkci manažera, a proto do určité míry tuto funkci supluje předseda mikroregionu, i přesto 3 obce považují funkci manažera za užitečnou a 6 obcí za zbytečný přepych, který si především z finančních důvodů nemohou dovolit. Dva představitelé se domnívají, že práci manažera je hlavně činnost okolo projektů, zbývajících 7 představitelů nezná odpověď na otázku, co by měl manažer vykonávat. Podle odpovědí představitelů sedmi obcím nevznikl vůbec žádný projekt na základě členství v mikroregionu. Dvě obce uvedly jako projekt společnou údržbu běžeckých tratí, cyklotrasy a společné pořádání kulturních akcí. Vzhledem k tomu, že obce vždy na realizaci projektů čerpaly pouze z vlastních finančních možností, rozhodovaly se při volbě projektu podle dvou kritérií. Za prvé podle výše nákladů a za druhé podle prospěšnosti pro občany. Ani jedna z členských obcí v rámci mikroregionu nečerpala z dotačních fondů ČR a EU. Při přípravě a realizaci projektů se obce potýkaly s nejednotností názorů některých představitelů a přebujelou administrativou. Předseda svazku v těchto otázkách není jiného názoru.

Tab. 1: Přijaté transfery KHZ v roce 2013 v Kč

Transfer – účel	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutečnost
Nein. transfer od obcí – čl. příspěvky	439 500,00	439 500,00	412 540,00
Nein. transfer od kraje – mzda manažera	0,00	240 000,00	240 000,00
Neinv. transfer ROP	0,00	297 666,63	297 666,63
Inv. transfer ROP	0,00	2 805 035,70	2 805 035,70
Inv. transfery od obcí	569 128,00	569 128,00	2 301 378,35

Zdroj: Sdružení Krušné hory – západ, 2000

3.4. Cestovní Ruch

Úroveň rozvoje cestovního ruchu v mikroregionu KHZ v posledních 5 letech uvádějí čtyři obce jako minimální, dvě obce jako

dostatečný, jedenáct obcí jako dobrý, dvě obce jako velmi dobrý a jedna obec jako výborný. Představitelé spatřují podstatu cestovního ruchu ve svých sdružených obcích následující nabídkou: především zimní sporty a horská

turistika, cykloturistika, příjemné zázemí pro rekreaci v přírodě, historické památky a kultura. Pouze jeden představitel nepovažuje za zásadní, aby byl rozvoj cestovního ruchu v souladu s ochranou životního prostředí. Osm z jednadvaceti obcí se domnívá, že neexistuje potenciál k rozvoji cestovního ruchu v rámci mikroregionu v souladu se životním prostředím oproti třinácti obcím, které se domnívají, že ano a jako příklad uvádějí (ski areál, rekreaci u Děpoltovických rybníků, naučné stezky). I v této kategorii otázek se manažerka mikroregionu shodla s představiteli.

Čtyři obce Kraslicka uvádějí úroveň cestovního ruchu v posledních 5 letech jako minimální, jedna jako dostatečnou, tři jako dobrou a jedna jako velmi dobrou. Podstatu cestovního ruchu mikroregionu naplňuje agroturistika, cykloturistika, zimní i letní sporty a přírodní památky. Dvě z devíti obcí nepovažují za zásadní, aby byl rozvoj cestovního ruchu v souladu se životním prostředím. Pouze dva starostové se domnívají, že v jejich obci existuje potenciál k rozvoji cestovního ruchu v souladu s ochranou životního prostředí (kvalitní běžecké tratě, cyklostezky). Předseda svazku by označil úroveň cestovního ruchu v mikroregionu jako dobrou. Domnívá se, že podstatou mikroregionu je všech pět druhů cestovního ruchu (letní a zimní sporty, cykloturistika, kulturní a přírodní památky).

3.5. Životní prostředí

Pro všech jednadvacet obcí KHZ hraje kvalita životního prostředí velkou roli, ke které přispívají spolupráci s EIA, obnovují původní aleje, pečují o veřejnou zeleň, vysazují ovocné stromy, udržují čistotu ulic, pravidelně čistí studny, likvidují „černé“ skládky, zateplují budovy, zajišťují nádoby pro tříděný odpad, svoz odpadu, sběr nebezpečného a objemného odpadu. Určitý finanční obnos (500 tis. Kč) by představitelé prioritně investovali do rekonstrukce čističky, rekonstrukce hřiště u školy, kanalizačního řádu, zateplování budov, přispěli na výměnu kotlů na tuhá paliva, vybudování chodníku pro propojení obytné zóny s obcí, cyklostezky, nové nádoby na tříděný odpad, osvěty ve vzdělávání v ochraně

životního prostředí. Všechny obce mají převážně kladnou zkušenost s orgány životního prostředí. Někteří představitelé byli schopni vyjmenovat, zda v jejich okolí existuje nějaká nezisková organizace. Pro příklad uvedli (Rosnatka, Za životní prostředí Dalovic a okolí) a manažerka svazku uvedla (Ekocentrum Ostrov, Meluzína Ostrov).

Všech devět představitelů Kraslicka se vyjádřilo kladně v tom, že pro ně ochrana životního prostředí v obci hraje velkou roli. Ke zlepšení životního prostředí přispívají sběrem komunálního odpadu, nebezpečného a objemného odpadu, budováním rozvodů plynofikace, budováním kanalizačního řádu. Finanční hotovost (500 tis. Kč) by představitelé přednostně pro zlepšení životního prostředí v obci investovali na dokončení větví kanalizace, čistírnu OV a rozdělili jako příspěvek občanům pro nákup kotlů na tuhá paliva. Obce mají pozitivní zkušenost s orgány životního prostředí. Ani jeden z představitelů neví o existenci neziskové organizace v mikroregionu, která by se zabývala ochranou životního prostředí. Předseda svazku má zápornou zkušenost s orgány životního prostředí a to pouze s řešením udělené pokuty a ví, že v mikroregionu existuje nezisková organizace na ochranu životního prostředí pod názvem 22. Přední hlídka ROYAL RANGERS.

3.6. Kvantitativní šetření – Povědomí obyvatel o členství obce

Výstupy sběru informací dotazníkového šetření popisuje výsledek odpovědí, prováděný ve všech členských obcích obou svazků. Celkem bylo dotazováno 240 obyvatel starších 15 let. Teoretická hypotéza o spolupráci obcí v mikroregionu předpokládá se, že občané mají zájem o dění v obci a vědí o členství obce v mikroregionu a výhod z toho vyplývajících. Na kladené otázky ohledně spolupráce odpovědělo pouze 35 % z dotazovaných občanů si je vědomo, že je jejich obec členem mikroregionu, výhody, které lze přisuzovat členství ve svazku zná 22 % občanů a 63 % dotazovaných místních obyvatel projevuje zájem o dění v obci. Při řešení byl použit χ^2 - test. Test vychází z nulové hypotézy, H_0 : Povědomí

obyvatel o členství obce v mikroregionu není ovlivněno kvalitou spolupráce obcí. H1: Povědomí obyvatel o členství obce v mikroregionu je ovlivněno kvalitou spolupráce

obcí, při čemž $\alpha=0,05$. Před výpočtem bylo potřeba dosadit údaje do asociační tabulky.

Tab. 2: Asociační tabulka – vyjádření vědomí obyvatel o členství obce v mikroregionu

B	Ano	Ne	Součet
A			
Ano	a	b	a + b
Ne	c	d	c + d
Součet	a + c	b + d	n

Kvalita spolupráce	KHZ	Kraslicko	Celkem
Ano	87	35	122
Ne	41	77	118
Celkem	128	112	240

Zdroj: vlastní na základě dotazníkového šetření

a=87, b=35, c=41, d=77

$\chi^2 = 32,224$, kritická hodnota z tabulky $\chi^2 - 0,05 = 3,841 \rightarrow \chi^2 > 0,05 \rightarrow$ nulová hypotéza je zamítnuta

Povědomí obyvatel o členství obce v mikroregionu je závislé na kvalitě spolupráce obcí.

Sílu závislosti mezi dvěma znaky určíme pomocí koeficientu asociace V.

$$V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n}}, \text{ tj. } 0,366.$$

Závislost mezi znaky lze charakterizovat jako středně silnou.

Kvalita spolupráce obcí v mikroregionu a její výstupy v podobě zrealizovaných rozvojových projektů úzce souvisí s povědomím obyvatel o tom, že jejich obec je součástí mikroregionu. Čím více se svazek prezentuje navenek, tím více mají obyvatelé možnost zaznamenat tuto formu spolupráce. Zakladatelské smlouvy nezavazují ke striktnímu vymezování důvodů spolupráce a proto, je možné do jisté míry tuto formu spolupráce považovat za ideální řešení k dosahování rozvoje regionu.

4. DISKUSE

Realizace rozvojových aktivit je v obou regionech často spojena s překážkami v podobě nedorozumění, nepochopení místními lidmi a samozřejmě v podobě finančních bariér. Management obou obcí je v otázce spolupráce rozdílný. Větší aktivita představitelů svazku KHZ oproti svazku Kraslicko přináší i větší zájem obyvatel o dění v obci, ale i celkové povědomí o spolupráci jako takové. Důležitým faktem, zjištěným na základě průzkumu je

nezastupitelnost funkce manažera spravující mikroregion. Svazek KHZ neváhá vynakládat peníze na tuto činnost, což s sebou přineslo výsledek v podobě mnoha užitečných rozvojových projektů. Kdežto mikroregion Kraslicko nemá zřízenou tuto funkci, i přesto že většina z managementu obcí zastává názor o užitečnostech role manažera. Právě počet zrealizovaných projektů svazku KHZ odráží velký rozdíl oproti Kraslicku. Zatím co KHZ reprezentuje slušný výčet podpořených projektů z poměrně široké škály dotačních titulů ČR i EU, mikroregion Kraslicko reprezentuje jen malý počet projektů, které z celé části financovaly sdružené obce pouze ze svého rozpočtu.

Z toho jasně vyplývá fakt, že obce mají dostačující finance pouze na běžnou správu, na jakýkoliv zamýšlejší projekt je třeba žádat o dotaci. Management obcí Kraslicko má představu, že pro jejich obce není možné dosáhnout na dotační tituly. Daleko lépe se spolupracuje obcím, které mají uvolněného starostu s bohatými zkušenostmi a širokou

sociální sítí. Systému dotační politiky je nejvíce vyčítána složitá administrativa a předfinancování projektu, což je pro některé obce nesplnitelným požadavkem. Pro úspěšný rozvoj venkovských regionů je nutná efektivní spolupráce všech dotčených subjektů. Ve svazku KHZ dokonce existuje spolupráce na zahraniční úrovni v podobě partnerských měst.

Cestovní ruch je složitou oblastí mnoha aspektů, ale také jedna z možností jak zvýšit celkovou prosperitu regionu. Úplným základem je kvalitní výběr nejrůznějších aktivit. Takové lákadlo neodmítne žádný potenciální turista. Celkem bez nadsázky lze konstatovat, že bez propagace mikroregionu v nejrůznějších médiích se rozvoj cestovního ruchu nedá provozovat. Celkově lepších výsledků dosahuje svazek KHZ. Oba mikroregiony nabízejí pro návštěvníky v zimě kvalitně udržované běžecké tratě, sjezdovky, v letních měsících horskou turistiku, agroturistiku, cykloturistiku a přírodní památky. V návštěvnosti kulturních památek dominuje svazek KHZ a to především díky královskému městu Loket. Svazku Kraslicko chybí dostatek kvalitních ubytovacích služeb. Oběma svazkům schází doplňkové služby cestovního ruchu. Ukazuje to na jistou nevyváženost v nabídce cestovního ruchu. Obyvatelé svazku KHZ by podstatu cestovního ruchu stavěli na kulturních památkách oproti občanům z Kraslicka, kteří spatřují podstatu cestovního ruchu jejich regionu v cykloturistice. Pro šetrný rozvoj cestovního ruchu je nezbytné propojení oblasti ekonomické, sociální a kulturní, což se oběma svazkům do jisté míry daří.

Kladný je výsledek, že životní prostředí pro představitele obcí nabývá na stále větší důležitosti a bere se jako podstatná součást, při realizaci jakéhokoli záměru. Důležitým negativním výsledkem kvalitativního průzkumu je fakt, že velká část představitelů nespátřuje žádný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, který by byl šetrný k životnímu prostředí. Tento názor představuje určité rezervy v myšlení představitelů a do budoucna by bylo vhodné společné řešení tohoto problému na úrovni mikroregionu jako celku. Ke zlepšení životního prostředí přispívají jak představitelé, tak občané

širokou škálou opatření a z průzkumu je patrné, že environmentální osvěta posledních let dosáhla jistých výsledků. S výkonem funkce zastupitele obce jsou spojeny i vyjednávání na úřadech s orgány zaštiťující životní prostředí. KHZ mají poměrně častou zkušenost, převážně kladnou, oproti Kraslicku, které má méně zkušeností, ale zato jeden negativní poznatek s udělením pokuty. Starostové obcí by měli prokázat široký přehled v různých sférách své funkce. Vědomost, která k tomu bez pochyby patří, se týká povědomí o určité neziskové organizaci zabývající se ochranou životního prostředí v mikroregionu. Z dané škály možností jak občané přispívají, ke zlepšení ŽP v obou svazcích zvítězila možnost třídění odpadu. Zápornější postoj pro výstavbu větrných elektráren zaujali občané mikroregionu KHZ. Obec Jindřichovice z mikroregionu Kraslicko má ve svém katastrálním území postavené větrné elektrárny. Jak představitel, tak občané jsou nadšeni z ekonomického přínosu pro celou obec. Spalovnu odpadů by neschválili občané ani v jednom mikroregionu, což potvrzuje fakt, že negativní postoj ve společnosti k těmto výstavbám stále panuje. Za zmínku na závěr stojí zjištění, že pro povolení výstavby spalovny odpadů kladně odpovídali pouze muži v obou svazcích

Obecně lze konstatovat, že kvalita spolupráce v mikroregionu Krušné hory – západ dosáhla jasných výsledků. V případě této spolupráce se nedá mluvit jen o formální stránce založení oproti svazku Kraslicko. V obou svazcích je patrná snaha rozvinout svůj mikroregion.

ZÁVĚR

Jedním ze základních předpokladů pro úspěšný rozvoj venkovského mikroregionu je čerpání finančních prostředků z fondů EU pro řešení základních potřeb obcí. Jen tak bude možné koncentrovat místní, regionální, národní a evropské prostředky na klíčové aktivity. Tím se přispěje zároveň k dlouhodobé udržitelnosti samostatnosti i těch nejmenších obcí. Nejčastěji rozvojové potřeby mikroregionu uvedených oblastí představují v ekonomických otázkách rozvoj cestovního ruchu prostřednictvím cyklostezek, veřejných zařízení

pro trávení volného času a zkvalitnění komunikací. Environmentální potřeby představují opatření u zdrojů znečištění (ovzduší, voda), dále podporu snižování spotřeby energií, odpadové hospodářství, ochranu krajiny, protipovodňová opatření a environmentální vzdělávání občanů. Sociální potřeby zahrnují soužití s národnostními menšinami, pomoc ohroženým skupinám na trhu práce, podpoře sociálního začleňování a rozvoje občanské společnosti.

Poznátky uváděné v příspěvku vplynuly z řešení projektu IGA PEF ČZU v Praze č. 20121038 „Občanská společnost a princip sdílené odpovědnosti za stav životního prostředí v rezidenční oblasti“.

LITERATURA

Heldak, M., & Raszka, B. (2011). Environmental management; Nature; Landscapes; Forecasting; Climatic changes; Strategic planning; Decision making. *Polish Journal of Environmental Studies*, 20(6), 1513-1518.

Labounková, V., et al. (2009). Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů. (1st ed.) Brno: Ústav územního rozvoje.

Perlín, R., & Bičík, I. (2006). *Strategický plán mikroregionu (metodická příručka pro zájemce o strategické plánování ve venkovských mikroregionech a obcích)*. Univerzita Karlova, Praha.

Raagma, G. (2002). „Regional Identity in Regional Development and Planning.“. *European Planning Studies*, 10(1), 55-76.

Rada Evropy. (2000). *Evropská úmluva o krajině*. Dostupné z: <http://mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva>.

Rada Evropské Unie. (2000). *Rozhodnutí rady o uzavření Úmluvy UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů*. Dostupné z: <<http://www.culturenet.cz/res/data>>.

Sdružené Krušné hory – západ (2000). Dostupné z: <<http://www.skhz.cz/>>.

Svazek měst a obcí Kraslicko. (2012). Dostupné z: <<http://www.smokraslicko.cz/>>.

UNESCO. (2001). *Universal Declaration on Cultural Diversity*. Dostupné z: <http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13179&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html>.

Winkler, J. (2001). *Ekonomika a společnost*. Brno: Masarykova univerzita.

Adresa autora:

Ing. Pavla Varvažovská

Česká zemědělská univerzita v Praze,

Katedra humanitních věd

E-mail: varvazovska@pef.czu.cz

Ing. Jana Sobotková

externí spolupracovník Katedry humanitních věd ČZU

E-mail: janik79@seznam.cz

SUPPORT THE ENVIRONMENT AND TOURISM VOLUNTARY ASSOCIATION OF MUNICIPALITIES

Pavla Varvažovská, Jana Sobotková

Abstract

Cooperation at municipal level, it means common action of public and private actors. Joint effort to regional development is the main reason for collaboration of municipalities. We can see many forms of cooperation currently in the Czech Republic. Establishment of the frame for joint action was initiated by municipalities and their actual needs that have been often satisfied through cooperation. For overcoming obstacles it is necessary to permanently establish and develop new and more efficient forms of common actions of municipalities and cities. Objectives and participants of some initiatives are often overlapping – it weakens their efficiency and causes that membership and activity of some participants is only formal. It is essential for development of cooperation to define basic factors influencing collaborative process and focus on internal mechanisms of cooperation, which is key factor for progress. Territorial principle that determines the character of microregions is an integral part of cooperation at municipal level. It means that territorial principle is one the most fundamental elements for future cooperation of municipalities especially in the field of environment and tourism. Based on the theoretical bases of the target was set, which was carried out quantitative and qualitative field research.

Key words: Municipality; microregion; cooperation at municipal level; environment; tourism

JEL Classification: Z13, R58, Q56